

ÁRVAHÁZ*

BRASNYÓ ISTVÁN

Végül is zenélőtársammal érkezve meg Franci nevezetes lakodalmába, januárban, verőfényes időben, amikor a világ óriási és áttetsző, kékes visszfényben tündöklő üveggömb volt szinte, sergett csak a magasban, egészen zajtalanul, nem örölt sem vihart, sem zivatart, Boreász más gondolatokkal foglalkozott a magas északon, én meg itt csodák csodájára zenélőtársammal állítottam be, az volt aztán a váratlan fordulat; zenélőtársam hajtotta a triciklit, én meg elöl, a rakodótérben ültem, mögöttem a sok fényes hangszer, amely a hepehupás úton meg-megcsörrent, akár megannyi lyukas vödör – és hogy mindezt ilyen jól sikerült beütemeznem és nyélbe ütnöm! Épp amikor zenekar előteremtésén törték a szőrös fejüket! Már fölverték hatalmas lakodalmi sátrukat, és épp ideje lett volna, hogy végre megborotválkozzanak, de egyre csak azon sopánkodtak, hogy nincs borotvaszappan meg zsilettpenge, a borotva fenőkötvet pedig elhányták a gyerekek, őket kellene talán megszorítani, hogy előadják, ha valaki is sejtené, hogy merre vannak naphosszat, de majd megéheznek! És akkor jönnek, nagy hangon követelőzve, meg hogy ki muzsikál majd a lakodalomban, ilyesmiket kérdezgetnek nyakra-főre, habár láthatják zenélőtársamat meg mellette engemet, akárhogy is bántak velem nemrég.

Tehát én mint a lakodalmi előkészületek koronája! Már megint nyakig a más dolgában!

Pedig a habosra fölfújt intellektuális esszencia messzire visszahúzódott belőlem, és úgyszólván lelohadt, magára öltötte tartózkodó modoromat, megfigyelőként vette ki a részét ebből az egészből, egyszóval kimondottan unatkozott, és mindez eléggé nevetséges is volt, semmi fontosságot sem lehetett tulajdonítani neki, semmi olyasmi nem érlelődött benne, ami érdekes lett volna a továbbgondolásra, olyan értelemben, ahogyan egy mag kicsírázik, és egészen a kalászáig végiggondolja magát, hiszen ez a célja,

* Részlet a Forum Könyvkiadó 1988. évi regény pályázatának első díjas pályaművéből

amennyiben valami le nem legeli, és akkor egyszeriben fuccs a gondolatnak: ezt már egy másik egyednek kell végiggondolnia, illetve a rengeteg analóg eset mindegyikének – itt azonban nem volt adva semmiféle analógia sem, egyedi példány voltam, legföljebb a taktust verni jó zenélőtársam muzsikájához. Annak meg esze ágában sem volt muzsikálni addig, amíg nem világosítják föl, mekkora összegért kell ezt tennie – merthogy más mennyiért tenné? Akkor hívjanak mást, vagy alvadjanak bele a hurkaszírba.

– Nem úgy verik a cigányt! – kiáltottam közbe jókor. – Ha már így felöltözött, meg minden...

– Nem lesz ez olyan fél országra szóló! – igyekeztek lelohasztani a kedvünket.

Ám csak létrejöhetett köztük valami egyezés a hátam mögött, annak elenére, hogy én voltam a fő szószóló, mert idővel elősompolygott még néhány csapott és behúzott farkú muzsikos is, aprócska hangszerekkel, hogy még egy rendes tüzet sem lehetett volna belőlük rakni – hát ezzel szándékoztak ők itt melegíteni! Legföljebb az ember fülét viszi le az az éles hangjuk!

De egyszeriben rettenetesen megszorodtak az emberek, csoda, hogy szét nem tapostak abban a nagy tolongásban, egészen háttérbe szorultam, az oszlophoz, amelyre Szűz Mária képét akasztották, majd onnan is kívülre vetültem, akár az árnyék, a sátorlapon keresztül: jobb lett volna, ha fölmászok az oszlopra, és valahonnan pántlikát szakítok a lelencházi kalapomra, s lengetem, versenyt visítózva a hangszerekkel – bizonyára akad érdeklődő, aki a kilétemet kezdte volna firtatni, továbbá hogy honnan jön ez ehhez meg ilyesmi.

– Valahonnan mindig előkerül. Pedig már többször kidobtuk a ganéra is – vagy ehhez hasonlóan magyarázták volna jelenlétemet, ha annyira kidomborítom.

Különben is jobb volt távol lennem a kutyagumiként nyúlós nótáiktól, amelyeket úgy elhúztak, akár az esőcsinálók – zenélőtársam nem illett bele a futtában összehozott együttesbe, valahol a háttérben vinnyogott meg sipákolt, igyekezett beépülni az összhangba, ami lehetetlen volt: az volt az érzésem, hogy mindkettőnknek hamarosan távoznunk lett volna a legtanácsosabb, vagy ami még egyszerűbb, ide se kellett volna jönnünk, és akkor most nem lenne a nyakunkban ez a kötöttség, nyugton lehetnénk együtt vagy külön-külön, de mindenképpen másutt.

Hanem aztán elkezdtek érkezni a kocsik – szinte az égbolt porzó csapásain gördültek be, nagy zökkenőkkel landolva az udvar közepén, a lovak a zablájukra gyűlt tajtékot rágták –, és azok voltak csak megrakva igazán kelekótya népséggel, mindenfajta nagylánnyal, akiket a legokosabb lett volna nem is venni figyelembe, de ha már megtettem, legalább el kellett

volna kérnem valamelyiküktől a pirosítóját, ha ideadja, és nem akad fönn azon a gondolon, hogy vajon mit szándékozhatok, művelni vele, vajon nem a nadrágom elé akarom-e tartani, hogy ki-be huzgáljam a tokjából a zene ütemére, miként zenélőtársam teszi a trombonnal, de most nem is trombonon játszott. Mert valóban a két orcámra szerettem volna előbb egy-egy kört pirosítani, meg az ajkamat kihúzni sötétvörös kárminnal, és csak ezután következhetett volna a zenekar előtt való föllépésem; kényszerítve voltam tehát, hogy előbb a bizalmukba férkőzzem, olyannyira, hogy a táskájukban kutathassak, kis oktondi, elszedni mind a rúzsukat, hogy ha néhányat el is ragadnának tőlem, továbbra is maradjon tartalékban: ne zavarhassák meg komolyabban mutatványomat.

Ott ólálkodtam hát körülöttük megérkezésük óta, ráncigáltam a szoknyájukat, meg merev tekintettel néztem a *szemük közé*, kénytelenek voltak minduntalan belém botlani, de nem tágítottam, habár nem is szóltam hozzájuk – nekik kellett engemet a szívükbe zárniuk, kialakítaniuk velem azt a közelséget, amit eltervettem.

– Hát ez a kis édes? – ezt kérdezték egyre, én pedig csak bámultam rájuk sóvárgón, mint aki azt szeretné, hogy megszoptassák. – Honnan csöp-pent ide?

Szólni már nem szóltam semmit, nehogy nyiszáló hangommal tönkretegyem a bűvöletet, ami sugárzott belőlem, a szemüvegem lencséjén tükröződött, ez vakíthatta el mindannyiukat, mert senki közülük nem tételezett föl bennem csalárdságot.

– Igazi kis pápaszemes muki!

– De mintha nem jó helyen járna... Olyan társtalannak tűnik!

– Egyáltalán nem szomorú! Jól érzi magát. Keressük meg, hová tartozik!

És valamelyikük a hóna alá kapott, de úgy, hogy a lábam előrefelé kalimpált, a fejem meg a háta mögött lelógott, talán hogy elkerülje kígyóbűvölő pillantásomat, egy istenért se találhassam el vele a szeme közét, de fél kézzel ruhája övébe kapaszkodva azért emelgettem a fejemet! És nyögtem hozzá hangosan, dallamosan, nehogy megsértsem őket valamivel, és elérhetlenné tegyék számomra pirosítójukat.

Ám aztán hirtelen mozgolódás támadt valahol, engemet pedig egyszerűen leejtettek, hogy csak úgy koppantam a porban, mindössze örvénylő ruhaszegélyeiket láttam magam fölött, meg a pihés lábikrájukat: a vőlegényt nyomultak nézni, meg a menyasszonyt, a csodálatost, a nagy kavarodásban még nálamnál is fültépőbbben visongatva – azt képzeltem, az örömtől meg a fölindulástól, pedig egyáltalán nem erről volt szó, ami pillanatnyilag eluralkodott perverz gondolatvilágomon. Méhek tüntek föl, méghozzá oly átható zsongással, hogy szinte elnyomták a zenekar sápítózó hangzatait, mintha a raj gyűlne valódi nászra, s azután váratlanul lecsaptak, akár a szélso-

dorta eleven parázs, és égettek, és martak, valami időn kívüliségben, ahogy a jelenethez illt. Amikor végre mindenkit összemartak, akkor kellett volna az esküvőre menniük, csakhogy előbb be kellett várni, míg kocsisaik visszazállingóznak az elfutott meg lesántult lovakkal és a megroggyant derekú, törött kocsiikkal – hát ahogy ezek nekikészülődtek! És egyszeriben mintha egy elképzelt elefántcsont faragványon vonultak volna visszafelé, vagyis nem jobbról balra, hanem balról jobbra, miután ellátták a bajukat, de annyira, hogy gyalogosan már képtelenek voltak járni.

Milyen gyászosan kezdett végül kászálódni a sok dagadt fejűje! Kellott is volna ezeknek az én mutatványom! Zenélőtársam is olyan félrecsúsztott szájjal fújta, hogy alig ismrttem rá, tulajdonképpen a hangszere volt csupán ismerős.

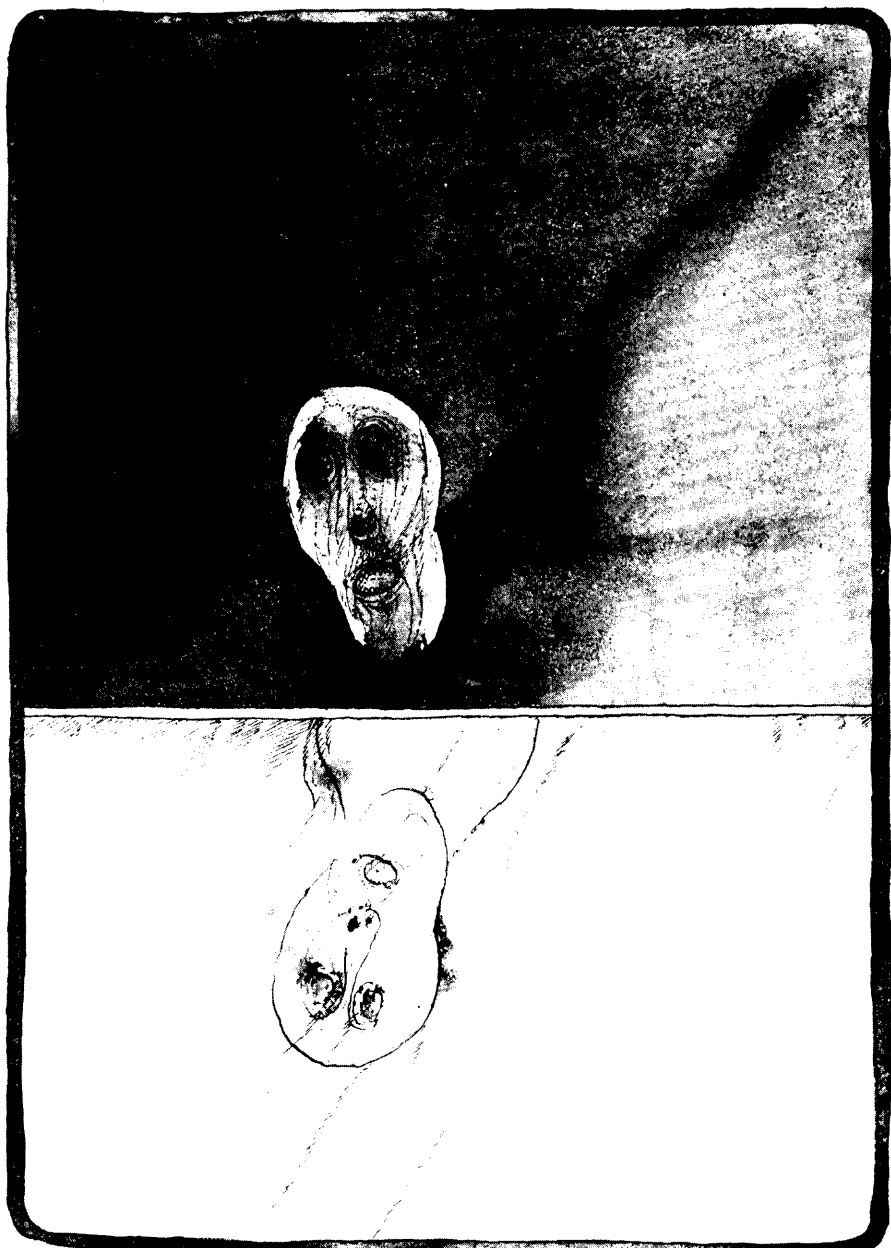
Miután mindannyian így megváltoztak, elporoszkáltak valahová, rólam pedig mindenki megfélekedett, rám maradt az egész üres udvar, és ekkor mily váratlanul jelentette magát Boreász! Az üres lakodalmi sátrat oly nagyra fújta, akár a léghajót, kerekdedre, hogy a triciklit utánaakasztva talán világga repülhettem volna, ahogyan megérdemlik, de a sátrat mégis erősen a földhöz cövekelték, mintha önmagukat kalapálták volna belé, nem számíthattam arra, hogy boldogulok a kitépésükkel, ha Boreász nem boldogul, pedig nagy erő volt benne: Szűz Mária képét úgy csapdosta az oszlophoz, amelyre akasztották, hogy keretében megpattant az üveg, mintha a haja szála akadt volna bele: egy fényes cikkanás, amely akármit megrepeszthetne.

Aztán hirtelen sötét lett, és esni kezdett a hó, hamarosan térdig ért, és száraz volt, úgyszólván porzott, a gyerekek, ha most itt vannak, nyugodtan huzgálhattak volna benne föl-alá a kisszánkón, de azt is belepte, bizonyára ott, ahol legutóbb rajta hagytak – már a helyét is nehéz lett volna megmutatni.

– A perverz fejeteket! – ekként morfondíroztam magamban. – Nősülni akartok! Most aztán megkaptátok! Mindent úgyszólván egyszerre kaptatok! Egy szavatok sem lehet!

Zenélőtársam kipirulva fújta nekik bizonyára a nótájukat a havazásban, azok meg a vékony ruhájukban mind az utolsóig majd megfagytak, reszkettek, akár a hegedűhúr a Boreász hajából tépett vonó alatt: csak azt sajnáltam, hogy magam is nem voltam ott; megérte volna ezt látni! A párájukat kiadni készülő lovaikat, s nem tudom, mit szóltak volna, ha tudják, hogy a sátrukban hóval terített asztalok várják őket... Ilyet még én sem találhattam volna ki! Épp ezért lenne a legjobb még időben elbujdosnom innen, nehogy végül az egészet épp énrám tolják.

Lilára fagyva engemet kezdjenek cibálni: hogyhogy én nem fagytam össze, amikor, lám, ők meg! És nem igaz, hogy az a sok méh nem az én femből rajzott ki, amikor a nagylányok leejtettek!

ÁRVAHÁZI FIÚ, AKI SÍMA JÉG FÉLÉ HATOLVA KÉZÉ TÜRÖRKÉPET... 1929.

– A párnás húsukat! – vesz erőt rajtam egyszeriben a kacagás. Már-már azt gondoltam, hogy köztük fogok hálni, ha elpilledek, ki-be húzgálva fénylő tokjából az ajakrúzs rúdját, bármekkora visszatetszést is váltsak ki vele! De hogy még zenélőtársamtól is kénytelen legyek újfent elszakadni, csupán egy havas hangszerekkel teli triciklit hagyva hátra neki, hogy erről emlékezzen majd rám – legalább a dobját magammal kellene vinnem, hogy vonultomban hallgassam az éles hókristályok pergését az irháján: ez épp olyan lenne, mintha az ő zenéjére menetelnék. Végére magam is azt mondom, hogy kár volt a nagylányoknak leejteniük! Mikor kapnak engem ismét a nyálábjukba? No, mikor?

– Isten tudja! – ábrándozott a habos felfújt énem, lazítva a csipkegallérján. – Isten az atyám! – vagy miket motyogott ez? Akár egy ministránsgyerekek...

– Vágd pofon! Vágd pofon! – hallottam a biztatást. – Csapd fültövön, és szaladj el! Nem biztos, hogy sejteni fogja, hogy pontosan te voltál! Nincs is tudomása rólad!

Éppen, úgy, miként a régi jó teleken! Vagy ez most már inkább a mesélőre tartozna, csak hogy ez úgy alszik, de úgy! Ha fölhúznám a szemhéját, szürkén csillanó ólomgolyónak látnám a szemét, akár valami hülye hősi halottét a borzasztóan jó emberünk csataképeinek aljáról, ahol a festmény cselekményének hordaléka összegyűlik, és ha a leállított mozgás nekilendülne, tovább gyarapodnának az egymásra fölvitt rétegek, míg végül a csatamének is nem ezen a süppedő szőnyegen tipornának, habár értelmük szerint tartózkodnak attól, hogy tetemet tiporjanak – vélekedek én, a festmény alapján, meg hogy a mesélő is bizonyára óvakodna hősi halott lenni, rólam magamról nem is beszélve – könnyebb lenne bizonyára simán dögöltnek tetetni magamat – eleven emberre csakugyan nem lép rá a ló: ezt azóta tudom holtbiztosan, amióta egy kanca árnyékából megszülettem, pontosabban nekem úgy tűnt akkor az egész.

A mesélő tehát ebben a rendszerben hasznavehetetlen embernek mutatkozik, nyilvánvalóan még erősebb havazást vár annál a lakodalminál is, legalábbis olyat, amelyekkel betakarózhatna; ezt az embert kellene tehát fölverni álmából, bármennyire is a hajnali vonattal érkezett, még sötétben, kitágult pupillájú égitestek alatt – a Hold ugyan nem volt fön, egyáltalán, látta valaki mostanában a holdvilágot? Merengett rajta netán? Azért is nem járnak párban az idióták. Inkább elszakadozva egymástól, akár a rongyos fellegek, amelyek a havat hozzák. A mesélő lábáról a csizmát Nünüke rántja le, emlékezetből: valamikor a háború alatt vagy után húzta le valakinek gyakran a csizmáját.

– Én azért mégis átallanék ilyen nyersen fogalmazni – így Nünüke, és kihelyezi az állát, hogy csak úgy recseg a pótlásokkal teli fogsora, ebből meg

az következik, hogy hamarosan protézisre lesz szüksége mindkettőnknek: én sem lehetek külön állapotban.

– Mintha valami bánatot éreznék a szavai mögött – jegyzem meg. – Bánkódást? Az én lelkiismeretem sem mondható mindenkor kifejezetten tisztának... Innen lehet, hogy én valóban megértem mindezt.

– Mit érthetne meg, maga kotnyeles bajkeverő? Én is így voltam sokáig a más dolgával, hogy én megértem, amíg rá nem jöttem, hogy nem értem, és nem is akarom érteni, mivel így sokkalta mulatságosabb... Ha valaki a szemük láttára húzza a rövidebbet, és még ha szeretnénk, sem lehet rajta segíteni. Különben sem szeretek segíteni.

– A más baja! – mondom. – A más kurva baja! Ez már egészen lehiggadt világnézet, amennyiben magunk szakadatlanul bajban vagyunk. A más bajára mindig lehet alapozni! A magunkéra soha! – kapott elrongyolódott szárnyára indulatom, amivel különben sohasem tudtam mit kezdeni; a bajt hozta csak rám, el lehet képzelni.

– Én úgy már rég nem élnék! – sóhajtotta Nünüke, belepve a halhatatlanságtól, akár egy gumibaba, legalábbis az arckifejezése volt annyira riasztó most, ellentétben az enyémmel, amely mindenkor olyan volt: engemet mindenkinek szokni kellett egy ideig, hozzászokni a látványomhoz meg a létezésemhez.

– Lehetséges, hogy már rég nem élünk! – jegyeztem meg, csak úgy, mellékesen, kételyeimtől függetlenül. – Vagy nem úgy élünk, ahogyan gondoljuk meg képzeljük...

– De igenis, én élek! – erőltette mégis a maga szemléletét.

– Mindent egybevetve ez kétségtelen... Ennek a létezésnek is van valami szintje, pontosabban sok szintje, akár a fájdalomnak.

– Mennyire érdekes! – álmélkodott a gumibaba.

– De ellentétis vele. A lehetősége is kizárt, hogy valaha fölérjünk addig. Egyáltalán meddig? Ez már mind a más baja...

– Ezt éltem át én egyszer, régen – alighanem így mondta.

Ám azóta, úgy látszik, semmi.

Annak a lábán pedig, bizony isten, kapca volt, hogy meg ne fagyjanak a bűtykei – kinek volt akkor harisnyája? Tűzben jártak az emberek, mind leégett a lábukról; a moziban kimondottan jó látni, hogy utólag ily alaposan felszerelték magukat, megfelelő modern dolgaik vannak a képi megjelenítéshez.

Kivéve engem a lelencházi hosszú szárú cipőmben, amelynek a fűzője akkora gond a számomra, hogy majd szétfakad tőle a fejem. Igazából nekem kellene a csizma, a cipőt meg legföljebb a nyakamban viselhetném, összekötve a fűzőjénél fogva, ha ez föltétlenül szükséges, vagy valamiféle ismertetőjelnek számít, hogy látszon, mint kímélem azoknak a mindenkori

tulajdonát, akiknek senkijük sincs a világon. Illetve mit akarnak: itt vagyok én, az idősebbik fivér, fakolonc a világ nyakában. Rám aztán mindenki számíthat! Habár világpolgártársaim eltűnedeztek a szemem előtt... A mesélő például álomba menekült.

Miért nem választotta esetleg az alkoholt, az sokkalta tartósabb és hatékonyabb. Nem követel annyi alvást, habár az álmok minduntalan szorongatják az embert, ha még a sóntésre függeszkedve alszik is, talpon, akár a katona- vagy paripaló. Különben meg mit tudhatni az álmokról, meg ellenkezőleg, a valóságról is – ez volna itt mindvégig a fölmerülő érdembeni kérdés.

A semmi gyakorlatilag összetett minőségében.

Emlő és kebel! Mégiscsak kellene hogy létezzen más gyakorlati föltételezettségem is! Legalább annyi, mint egy kitárt szárnyú ajtónyílásnak: hogy most kifelé-e innen, avagy befelé? Az est iránt-e, illetve épp ellenkezőleg, a hajnal iránt?

Tulajdonképpen meddig fogom én itt megjátszani a kétértelműt, miért nem látok hozzá eredendő dolgomhoz, forgatva derekasan radírt és ceruzát, vagy ha nincs a kezem ügyében, legalább odakészíthetném a papirossal együtt, annyi fáradságot mindenképpen megérne, ha már senkire sem óhajtók hallgatni, és valójában nem vagyok hajlandó elfogadni sem tanácsot, sem útmutatást, sem közösséget vállalni a mesélővel.

Úgy teszek, mintha rövid dolgom lenne itt, és a magatartásom ennek megfelelően eléggé fölnyesre sikeredik: csak a lényeket! Csak a lényeket! Habár minden eléggé lényegtelen, amit bármi módon is a magam javára fordíthatnék, korábbi nézeteimnek – ha lettek volna! – megfelelően, az üresség határainak értelmében.

– Énke! – kapok észbe váratlanul. – A mesélőnek mindenképpen korábban kellett volna fölkelnie, villámdörgés és kutyafutta! Mielőtt még magam lóhalálban -----

Ehhez vajon mit szólna az én kispofám?

Nehéz, nehéz, nehéz. Vagy nehéz lesz, rám nézve. Különben is valahogy eddig tartott lelenclétem invokációja, innentől meg már csupa provokáció, hát el lehet képzelni: mintha csak most hagytam volna el kis medencémet, ahol galvanizációs folyamatoknak vetettek alá – értékes találmány! Tulajdonképpen ennek köszönhetem, hogy mindent kezdek előlről, és nem úgy lesz, ahogyan eredetileg elgondoltam, hiszen mégiscsak terápián estem keresztül, ám nem lehetek benne biztos, hogy nem kezeltek-e el, kiugratva énem üres gubójából, ami a szépia karjai között maradt – én meg, mint afféle tintahalkolosszus -----

– Énke – igyekszem visszaemlékezni önmagamra, semmire sem való, legfőképpen pedig ragozhatatlan alak.

Méltóságteljességem tudatában -----

Nos, igaz, ami igaz, kiebrudáltak, akár csak egy szarevő kutyát, pedig jó kis helyem lett volna ott is, a mesélő közelében, akár csak egy esterházas vadregényben, de ők nem és nem! Elsősorban Szöpi meg Nünüke, pedig nem igaz, hogy nem ismertek elég alaposan, valami velem kapcsolatosnak mindenképpen rémlenie kellett volna önismeretük alján, megcsillanhatott volna az egésznek esetleg a rusakaja is öreg szuvashordó-létükben! Miért nem tévesztettek össze legalább Maszkottal! (Ám lehetséges, hogy össze is tévesztettek.)

Alakomban is kezdtem tehát ügyesen utánzattá idomulni, hogy amit én agyálnék ki netán, azt föltétlenül másnak a terhére róják, vagyis hogy kibújhassak az esetleges vezeklés alól, összhangban Maszkot kottáival.

Mint közönséges gumó, igyekeztem meglapulni, miután nem juthattam a mesélő közelébe – szerencsém, hogy nem a hangjában kellett létezniem, mert akkor most kihullok belőle, mint békaporonty a szivárványból, s rá a hóra, amely így is nagyon a sarkamba vert; a legelfogadhatóbb az lett volna, ha meghúzhatom magamat mellette, akár a kígyófészekben a kígyó téli álma, amikor kis lidérces füttyével becsapja a szélfúvást is, darabka időre, és mindig újra próbálkozik vele.

Meleg fészke után sziszegve mintha Sertić tűnt volna föl előttem, a volt katona, miként az egykor méheket szaporító fiú is; azokat a helyeket kellett volna föl kutatnom, esetleg a romjaikat módszeresen föltúrnom, hátha előkerül alóluk valami romantikus dolog, amely méltó lenne habosfölfújt-lényegem figyelmére, mivel ennek szintúgy itt valahol kellett lappangania, ahol nekem is, habár nem hinném, hogy jelen volt Franci lakodalmában például, ahonnan reggel, eltikkadva, koci vitte volna valami megadott házhoz, mély keréknyomokat hagyva a hófúvásokon keresztül, de az országút vonalához igazodva, mivel a lovak úgy olvasnak a hóból, akár a nyitott könyvből, mindig tudják, hol az igaz út, és ló még sohasem tévedt el, ellentétben velem, aki mindenütt eltévedtnek mondhattam magamat – de nem így az a habos fölfújt! Okos növendék módjára már élesítette is a pennáját a hideg házban, és álomsággal küszködve fodros betűket írt, amelyek ugyanúgy vonszolódtak a papíron, akár a kiontott bél, híg, kékes árnyalatban, hogy a látványuktól neki magának is elakadt a szava – kár volt annyira sietnie! Még föl talál fordulni a gyomra a hosszú, rázó kociút meg az átalvatlan éjszaka után!

Őszintén szólva mindigtől is erre a helyre kellett volna vágyódnom nekem, onnantól, hogy kikanyarodtam az írnokházak közül, és egyszeriben annyira gazdátlan lettem, akár egy megfoghatatlan valami, legfőljebb akként értelmezhető, mint a gumiduda Kommantó triciklijén; a tricikli végül

– véleményem szerint legalábbis – az én zsákmányom lett, a gumidudát pedig (a hangja miatt, amely annyira emlékeztetett az enyémmre) a tintahal ragadta el, s most vagy maga túlköl, vagy várja, hogy más túlköljön vele, a zenélőtársam, mondjuk, a méhszúrásoktól földagadt fejével, de ez mintha még jól is állna neki.

Végül, akárhogyan is nézzük, mindannyian ugyanannak a személyiségnek a kiszáradt kútjába hullunk bele, elbitangolt állatként hosszabb vagy rövidebb utat téve meg, és aztán csak bámulsz, mi, kispofám, a borzasztó tintahal szemekkel – észen legyünk már! Miféle csontmalom zakatol itt az ember füle közelében? Csupa Heródes meg Pilátus – mind-mind útjelző karónak, hogy rátereljenek bennünket a tárgyra, irányítanak leépítési helyünk felé, tömegesen. Aki jegyzetelne, annak van igaza leginkább, miként Maszkotnak a fals kottáival, tehát a csipkegalléros kis habos fölfújt túljár mindenki eszén, az enyémen is, hogy gyűjti bizonyítékait ellenünk, a megjelenése is meg minden egyéb sajátsága kész megtévesztés, mivel megtéveszteni a leginkább emberi dolog. A többi üres lé.

Figyeld csak ezt a hülyét – tejért megy, nyomban, ahogy fölkel, vagy még le sem feküdt, akár a hőember, csupán a kórösöprű hiányzik a kezéből, vagy a tejesfazeka a fejeéről, hogy a két kék zománcos fülénél elkapva kirázza belőle, esetleg épp fordítva, belerázza az ember: hogy kalimpálna a fapapucsos lába!

Különben meg egyetlen olyan dolog sincs itt, ami bármi módon is illetlen volna, valami olyat formázna, amitől az embernek akaratlanul megjönne a kedve, hacsak nem a léckerítés az, ennek meg kár lenne máris örülni; vicik-vacak vidék, rosszul vakolták és meszelték annak idején, semmi egyeneset sem lehetne mondani rá. Kérdés, hogy miként számíthat ez valaki (nevezzük így) lelki menedékének – talán úgy, hogy másikat vagy jobbat nem talált, hacsak nem itt született vagy itt fogalmazódott meg, afféle szellemi terroristaként, mivel az eszme nem válogat, csak úgy odateremti magát, s egyszeriben megtestesül, akinek meg a nyakába akaszkodott, nézze, mire jut vele, bármennyire kétségbeejtő is lehet ez, hogy egész napi járóföldre sem akad külön – mármint csoda.

Sus-nommé – írja sorba, talán hogy ez lenne a neve, de az értelméből sem sül ki semmi: mi az, hogy föntnevezett? Vagy csak föntebb? Akkor is egészen pontosan hol? Azon a néven mégsem lehet említeni, hogy kis habos fölfújt... És mindössze ez az egyedüli vele kapcsolatos, amiről föntebb említés esik. Talán elfogadhatóbb lenne a „surnommer”: tehát hogy nincsen pontos értelme, ezután kell majd kialakítani, vagy majd kialakítja az már önmagát, vélem én, Árvaházi Fiú, aki sima jég fölé hajolva nézné a tükörképét, ha verődne róla vissza annyi fény, mint egy pár bokszkesztyű fejeéről a gyöngé világitásban, amikor épp sorozni készülnek vele, ennyit lát

még az, aki majd kapja, mielőtt kapná, hogy inkább csak érzi a veszélyes és fájdalmas csillanást az idegen és halott bőr fölületén, s egyszeriben mintha mindkét karja megrövidülne tőle, már hiába is emeli egy esetleges bábszínpadon is ugyanígy dobálná az ég felé: a vesztes valahogy mindig groteszk, épp ezért éljen a nyertes, vagy aki annak számít, és annak is tudja magát, úgyszólván nem szükséges vele kapcsolatban semmiféle „surnommer” sem, hiszen leleményes fickó, az esti égboltnak ezzel a ritka csillagos suhintásával, amellyel képen törölhetne engemet is, Árvaházi Fiút, miközben ott keresem a képmásomat, a jég színe alatt, abban a már alig csillanó sötétségben, amely inkább lehetne valami gödör, mint adott helyről eredő, fekete sugárzás, ahogy majd hamarosan beszippant vagy fölissza szétvetett lábú foltomat, fejjel előre magába ránt.

Épp ezért, ha volna itt utcalány, inkább vele tartanék, ott csetlenék-botlanék a sarkában a szoknyája mögött, hogy szinte ki sem látszanék az árnyékából, semmint hogy a bokszolókhoz csatlakozzam, ideig-óráig, amíg edzésüket tartják az izzadságszagú teremben, a hideg elől fölszorulva a kultúrotthon színpadára: engemet meg – hogy ne legyen nekik ütés közben láb alatt – benyomnának a sűgőlyükbe, s így szemem egy vonalba kerülne a színpad deszkapadlójával.

Mintha gigászok párharcát szemlélném, behúzott nyakkal és a rémület-től fölborzolódtott szőrű tarkóval!

Most aztán benne vagyok a gödörben! Inkább lesekednék ki a jég fekete tükre alól – gondolom –, mert ha itt valaki merő véletlenségből a fél talpával belesúszik a képembe, még csak ideje sem lesz, hogy a küzdelem hevében foghegyről odavesse:

– Ne haragudjon, muki, borzasztóan tolakszik ez a fenevad, a fejét meg nem tudom eltalálni, mert kisebb, mint a kesztyű...

– Majd szurkolok magának, ha akarja – válaszolnám –, csak tartson ki még egy ideig!

Am ezeknek csak a nyáluk meg az orruk vére fröccsen, csapódik mindenfelé, jut az arcomra is meg a kézfejemre, amúgy pedig gőzölög a meztelen fölsőtestük, akár az abálóból kivett szürkés bőré hurka, épp annak bugygyan így ki a leve, ha beleszúrnak a késvillával – nem tudni, hol találják meg az élvezetüket, ha még képesek is sorba állni érte, párosával, hogy talán valamelyikük kihúzza egy jó kis verést: épp ezért alig várják, amikor majd a kezükre kerül az ormóttan kesztyű, és valami elképzelt szabályok szerint nyugodtan odasózhatnak a másik füle tövére, mintha agyon szándékoznak csapni, pedig az imént még barátságosan beszélgettek, amennyiben volt miről; talán épp az utcalány jelenségéről, habár mégiscsak az én érdemem, hogy megéreztem a közelét, és mint ellenpólusomat magammal hoztam, fölrázva vele az áporodott levegőt.

Ezt a sus-nommé képtelen megérezni, úgyhogy szinte unott képpel támasztja tenyerével az állát a sűgolyuk peremén – ez az, képtelen igazodni a valósághoz, olyannyira, hogy máris másutt jár az a nagy és fogyatékos esze, mintha tulajdonképpen minden váltig kínozná és gyötörné, és erre az állapotára keresne új kifejezést, egyáltalán nem is törődik vele, hogy vércsepp csöppen a csipkés és fodros gallérjára: úgy veszi, hogy ez a dolgok rendje. Mi lenne képes vajon annyira föltüzelní ezt a megtestesült más-állapotot, egymagában semmihez sem kapcsolhatón, hogy valami lelkesült-ség, sőt hevület támadjon benne, akár rövid időre is, és a nyakamat elkapva odakiáltsa: Hurrá! Vagy: Rajta! – és ne bóbiskoljon itt olyan felemásformán, mintha díszpárna huzatába rázták volna bele. Ám aztán egyszer csak, az ötvenét! Valamelyik puffadt és zsíros verejtékben úszó hurkának mi nem jutna eszébe: ha a szórakoztatásukra mi ketten csapnánk össze, mert az lenne csak az igazi! Így, nézőközönség előtt! Hátha eltanultunk tőlük valamit – és már húznak is kifelé a fülemnél fogva a sűgolyukból, mintha nem is rám, az Árvaházira számítanának fogadni, hanem a másokra, a sus-nomméra, akit viszont alig találnak meg, úgy összekuporodik a gödör mélyén, le kell feküdniük a sűgolyuk peremére, hogy meg tudják ragadni.

– Árnyékbokszolást! – kiáltoznak. – Árnyékbokszolást! – majd az átíz-zadt, hideg nyirkossággal teli kesztyűt ráerőszakolják fakanál alakú kezem-re, és a szárán szorosra fűzik: még csak az hiányzana, hogy az állatorvosuk, sztetoszkópot akasztva a fülébe, megvizsgáljon, akár a lőtűdőt, mert akkor mi egyebet jelenthetne ki, az alábbiakon kívül:

– Ez a valami nem alkalmas semmire sem! – Úgyhogy akkor sus-nom-mét, a mesélő álmának árnyékát is mintha hiába ragadták volna meg. Ettől különben is nagyon alászáll bennem a lidércnyomás, mert a további mene-teket tekintve melyikünkre lesz itt vajon nagyobb szükség? Ha az álom megjegyezhetne valamit is, vajon emléket állíthatna-e neki: álom-jelet, már azzal is, ahogy csépel, rúgkapál a levegőben – ilyet én még nem pipáltam, amit most kapok, a sok eszelős, körben, meg röhögi kíméletlen sorsom, habár hogyan vehetném föl én egy álmodóval a versenyt, amikor ébren sem számíthatok nála leleményesebbnek, ő viszont most az álmával akaszkodik a nyakamba, s az álom elől nincs mód elmenekülni, habár valamit tennem kellene, legalább vonítanom, hogy esetleg ezzel verjem föl álmából az álmodót, magam is úgyszólván álomalak, jég alatti tükörkép, elborítva az utca-lány szoknyájának sötét harangjától, vagyis hát mire nem vetemednék én?

No, mire?

Azért idővel rémületemben mégis csillapodik a lőtás-futás, mintha jóval idősebben kerülnék ki az iménti pillanatból, olyasformán, ahogyan a mesélő álma kalandozhatna el rólam; csak még ha azt tudhatnám, vajon hova tart ez az álom? Nem hinném, hogy az én fejemben van, ahogy újabb kö-

zegre terjed ki, széjjeláradva, különb világot hódít vagy sajátít ki magának az enyémnél, tintájával végigöntve az égboltot, hogy arcomra is jut belőle: ehelyett mégis tanácsosabb volna végigírni vele végtelen sorát, mint ily fékevesztetten csépelnem az üreges semmit, keresve az ellenállást, habár az imént, amikor még tapasztalható volt, vagyis határozottan alárendelt szerepre kényszerített, nem tudtam vele mit kezdeni, miként most sem, amikor nem találom vagy engem nem talál – odavan az álom, a sus-nommé, csakhogy én magam mit kaptam helyébe, ha már ennyire pórul jártam?

Mintha valami sajátságos előadás folyna ezen a kultúrotthoni színpadon, nézők nélkül, csupán a részvevők a nézői is egyben, ahogy a kulisszák által alkotott látványos sarokba ültetnek, majd a magasba emelgetik a két karomat, mintha magam képtelen lennék erre, meg hüvelykujjokkal a szemhéjamat húzgálják, mivel a szememet valóban nem tudom nyitva tartani, meg egy piszkos, verejtéktől átítatott törölközővel borzasztóan áporodott levegőt csapatnak rám – hát ebből kellene mélyeket lélegeznem, ha az egésznek a szaga nem szorítaná össze a légcsővemet –, instruktoraim meg csak nevetnek rajtam, és a tömegükhöz egyáltalán nem illő módon viháncolnak köröttem. Ezt annyira épületesnek találhatják, hogy a hideget sem érzik, félmeztelen felsőtesttel hajolnak fölébem, úgyhogy boldog vagyok, amikor a perc pihenő leteltén ismét kiperdülhetek a középre, és távol tudhatom őket magamtól, emelve súlyos pár kesztyűmet, amelyet mintha megtömtek volna sárral: nehézkedő és lágy, és annyira hideg, hogy majd ráfagy az öklömmre.

Am ekkorra elinalt a látomás, mintha csak a gyér világítás nyelte volna el, és most odabenn kavarná a lángot a lámpa cilindere mögött — — — — —